3 1761 07458092 9

PT
5822
C57L5
1917
v. 2
c. 1

ROBA

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
University of Toronto

http://www.archive.org/details/c1liederen2coll

LIEDEREN
DER
GEMEENSCHAP
TWEEDE DEEL DER LIEDEREN
VAN
A. VAN COLLEM

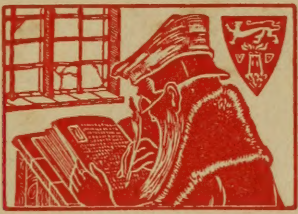

UITGEGEVEN DOOR C. A. J.
VAN DISHOECK TE BUSSUM

LIEDEREN DER GEMEENSCHAP

LIEDEREN VAN A. VAN COLLEM VERSCHENEN BIJ VAN DISHOECK:

I. LIEDEREN VAN HUISVLIJT.

II. LIEDEREN DER GEMEENSCHAP.

III. OPSTANDIGE LIEDEREN. (TER PERSE).

LIEDEREN
DER
GEMEENSCHAP

TWEEDE DEEL DER LIEDEREN

VAN

A. VAN COLLEM

UITGEGEVEN DOOR C. A. J. VAN DISHOECK
TE BUSSUM IN HET JAAR MCMXVIII

UNIVERSITY OF TORONTO
1987

Ben ik de klank die door de luchten relt, —
Zij wist zich niet, ik heb haar toch gemeld. —
Ik zag haar niet, ik hoorde maar alleen
Haar voeten treden door de luchten heen;
Toen liep zij weg, door de eind'loosheid bekoord;
Ik haalde haar in; nu ligt zij in mijn woord.

Ben ik de boom, — hij werd in mij geplant
Toen ik met oogen opzag tot het land;
Hij staat van sappen vol en gele harst,
En aan zijn tak een witte vrucht uitbarst;
Ik voel hem zwellen naar de luchten toe;
Hij is aan mij gelijk, hij weet niet hoe.

Ben ik de zon, — aan den verschrikten nacht,
Werd van den einder bevend licht gebracht;
Een wenteling door-zong het hemel-rond,
De luchten werden geel en goud en blond;
Daar schalt de zon, hij dondert door het dak;
Ben ik de zon, daar in mij licht uitbrak.

Ben ik de berg, — hij steigert naar zijn top
En aan zijn voeten hamert zee-geklop;
De hemel giet een eeuwigheid om hem;
De wind begaat hem met een harde stem; —
Ben ik nu berg en hemel, zee en wind,
Daar hun gelaat zich in mijn beeld bevindt?

Ben ik het gras dat opkijkt aan den vliet, —
Ben ik het kleine armelijke riet, —
Ben ik de vonkel in den regenval, —
Ben ik de stilte bij het wijde dal, —
Ben ik de sprakelooze die ontving
De spraak van 't eeuwig sprakelooze ding; —

Zij zijn uit mij, ik ben uit hen bereid,
En tusschen ons is er geen onderscheid!
Ik ben ze alle, ieder tegelijk:
Een wijde hemel en een aarde-rijk;
Ze zijn mijn klank, mijn licht, mijn kleur, mijn lijn,
En boordevol moet ik hun zegger zijn.

Ergens is het allergrootst geheim
Des levens en het houdt zich weg-gedoken,
Kijkende uit de onaanzienlijkheid
Van een klein blad, dat wiegelt in het woud,
Waarbinnen stilte is, en een paar menschen
Luisterende tot elkanders denken gaan; —
Niets hooren zij, en vreezen zich vervreemd
En afgewend, totdat het ampel blad,
Des levens kleine overspeel'ge helper,
Ritselingen geeft en open springt het zoet
Kostbaar geheim der eerste menschenliefde.

Ook mint dit zoet geheim het wijd gerucht
Van wijze vogels die de lucht verkennen,
Of legt zich als een schaduwzacht gekleur
In de Septembermaanden op de boomen;
Daar valt het loof en maakt de aarde broos
En 't hart van iemand die daar-binnen wandelt,

Die zag de vlucht der wijze vogels gaan,
Die heeft de schaduw in de kleur gezien,
Die heeft de broosheid van de aard' gehoord, —
Voorzichtig gaan zijn voeten tusschen al
Die heerlijkheden, deze niet te kwetsen.

Maar 't diepst leeft het in de heil'ge bron,
Die niemand zingen hoort dan zij die zit
Gedoken tot het aad'men van haar kind; —
Zij heeft het aan zichzelve aangelegd;
Zij is de bronne en haar kindje drinkt;
Zij voelt zich vloeien weg en worden vol;
Zij gaat uitstroomen en zij wordt niet leeg;
Zij wordt d'ontvangende die zich geeft weg,
Zij wordt de gevende die steeds ontvangt,
En weet niet, gevende, wàar toch ontstond,
De bron die vloeiende zichzelve voedt...

Nòg ergens leeft dit zoo vol-zoet geheim...
Binnen de werkers en hun jonge dichter,
In de arbeiders, nu de nieuwe menschheid,
In den poëet, der nieuwe menschheid zoon; —
Zij is zijn jonge moeder, hij haar kind;
Zij heeft hem vroeg gebaard, hij is al groot
En mint haar, zooals een jongman lief-heeft,
Die nog de vrouw niet kent en die nu vrijt
Met d'allerliefste, met zijn schoone moeder,
In haar voorvoelend, vaag, de jonge bruid
Die hem geliefde zijn zal en een moeder.

Eens zult gij stralen, allerhoogst geheim,
Binnen de menschen-harten als een zon, —
Dan zal de menschheid in haar oorzaak zien;
Haar groote warme haard, haar Communisme,
Haar Radium, haar witte energie,
Grondstof waaruit de geest zijn oorsprong nam,
En dwalende in d'aanvang heeft gemaakt
Alle de goden en alle de godsdiensten,
Alle de priesters en zichzelven slaaf,
Maar die hij nu, bewust wordend, weg-werpt,
Erkennende Alvader de natuur,
En de Gemeenschap aller menschenmoeder.

Alles is mooi, de morgenstille dag
Is schoonheid uit het zonnelicht gezonken,
Is schoonheid die de kleine bloemen dronken, —
De kleine bloemen met hun roode vlag.

De nacht is mooi, hij heeft een mantel aan
Van loovertjes en sterrevonkelingen
En als hij zich beweegt, ontstaat het zingen;
De schoonheid trekt dan door de hemellaan.

Alles is mooi en ook van mijmerij,
Alleen de aarde niet, zij dringt naar voren,
Vol diepe scheuren en omwoelde voren,
De goede aarde is te dicht nabij.

Zij is te goed, te stil, zij is te zacht,
Wij kunnen op haar hart en borsten treden,
Wij kunnen iets afrukken van haar leden, —
Niets zegt de moederaarde en zij lacht.

Anders het licht, het trotsche vonkellicht,
Dat aan den hemel stilstaat als een rijpe
Vrucht van schoonheid, die wij willen grijpen,
Maar slaat met schalen onze oogen dicht.

Daarom beminnen boven alles wij,
Dit wat ons oog ontwijkt, de gouden verre
Schoonheid van de sterke zon en sterre; —
De goede aarde is te dicht nabij.

De moeder aarde ligt gelijk een prooi,
Zij is verachtelijk, wij kunnen trappen,
Zij kan zich krommen, zij kan niet ontsnappen —
— En toch is niets als heilige aarde mooi.

Wij zijn haar kinderen aan wie het scheen
Dat moeder is een vale maagd, een lage
Voedster, die ons leven heeft te dragen
En dient te worden aangetrapt, alleen.

Totdat de dag stijgt, dat in ons uitschiet
De smart der liefde, als een bloem uit gronden,
Dan voelen wij de voren en de wonden,
Die onze voet in moeder's lichaam stiet.

Dan gaan wij weder terug tot het begin
En zien ons leven af — en onze zielen
Schreeuwen, voelen wij de zware hielen
Treden, tot het lijf der moeder in.

Alles is mooi en zal zijn mooi-gezind,
De goede aarde en hare kwetsuren,
De hooge vonkelingen van de nachtvuren,
De moeder en de voeten van het kind.

Wij liepen in den klaren blauwen nacht;
Zijn koepel stond doorzichtig op de landen,
Aan onze voeten weken weg de wanden,
De wazige, in tinten van smaragd.

De boomen hadden lanen uitgezet,
En uit de gele velden staken schooven,
Die hielden armelijke handen boven,
Aandachtigen, verpreveld in gebed.

En over allen had de hemelhal
Een blauw tapijt gelegd, vol sterrestippen,
Die lieten fonkelende draden glippen,
Het stralend weefsel spatte overal.

De nacht geleek een goudbelegde Dom,
Gezang hief aan uit ongeziene koren,
Wij zaligen, wij gingen droomend om;
In onze harten werd muziek geboren.

Wij werden als de nacht zoo ver, zoo wijd,
Wij werden als de boomen, als de velden,
Wij werden als het hemelsche tapijt,
Wij werden schooven die geluid vertelden.

Wij liepen in den klaren blauwen nacht,
Zijn koepel stond doorzichtig op de landen,
Aan onze voeten weken weg de wanden,
De wazige, in tinten van smaragd.

De nacht heeft wonderlijk ontroerd
De landen en de lage kusten;
Een adem streek, een adem kuste, —
Zij werden aan zich zelf ontvoerd.

De boomen, wiegende te zien,
Zij werden moede bij het staren
En slaap beving ze, tot zij waren
Gelijk verdwaalde kleine liên.

De kammen van het wijde woud,
De velden en de gele schooven,
Een hand heeft ze bijeen-geschoven
En onder sluier saamgevouwd.

De poorten en de steenen rij
Der huizen, klimmende tot steden,
Ze zijn de wereld afgegleden,
En hun gekantel viel voorbij.

Nu is er niets dan wijde zee,
Het zilver dat de aard' omvademt;
De nacht die door de ruimte ademt
En alle sterren open-dee.

Toen zijn van het starlichte dek
Der koepelende hooge hallen
De gouden droppels klank gevallen, —
De golven liepen in gesprek.

Zij hieven aan een wijd gezoem
En rolden de geschubde lijven,
De glinsterende klank-verblijven,
De woningen doorklokt van roem.

En in het zuchtig ruim begon
Uit alle kelen der atomen
Veelkleurig ruischen aan te stroomen,
Dat ruischende aan ruisching won.

De blauwe nacht geleek een gong,
Waarop oneindig werd geslagen;
Er liepen sidderende vlagen;
De hoogte steeg, de diepte zong.

Eén enkel lied was toen de nacht;
De sterren gaven klare stemmen,
De golven droegen vonkel-gemmen
En waaierden gewaden zacht.

En aan hun ruischende wierook
Ontstegen voortschrijdende koren, —
Gemeenschap werd dien nacht geboren,
Gemeenschap's zoet gelaat ontlook.

Een hooge schoone vrouw, zij liep
Te lachen tusschen klankbewegen,
Tot zij is aan den nacht ontstegen,
Omdat de nieuwe morgen riep.

Er was een zoet geluid ontwaakt;
De bleeke dag begon te zingen;
De velden waren aangeraakt;
De luchten gaven buitelingen.

Er dreef een blauwig zacht gefluit,
Een wenteling van horizonnen;
Aan d'einder werd een klok geluid;
Het kleuren-wank'len was begonnen.

Er woei het bollende gesprei,
Het zachte schuren van tapijten;
Er ritselde gerolde zij;
Men hoorde fijne draden splijten.

Er blies het pluizen in een nest;
De wind dwaalde langs boomkolommen;
Er steeg het dappere orkest
Van bijen, met hun slaande trommen.

Luchtschepen liepen onder zeil;
Er woeien aarde- en zee-geuren;
Het lage westen droeg verwijl
Van aangespoelde vreemde kleuren.

De wereld stond te spelen, spel
Van al haar vormen onderlinge,
Die beurtelings als in een wel
Elk in elkander overgingen.

Der wolken vreemde legertocht,
Met tenten aan de lucht-gewelven,
Zij werden berg en dal en krocht
En boeren-erven en hooi-schelven.

De donk're aarde greep naar goud
Dat in den hemel lag gesponnen,
En in den aether steeg het zout
Dat op de mijnen was gèwonnen.

Tot stengels, schietend uit den grond,
Met kleuren kers-rood en opale,
Werden de uit den hemel-mond
Geproeste gouden zonnestralen.

De boomen schoten uit, een stroom
Van vastberaden wilde takken,
En langs hun stammen, groen en chroom,
Dreven de gulde zonne-wakken.

Met sprieten naar den heuveltop
De fijne grassen gingen kruipen;
Een oud, behaarde bergen-kop,
Vaten licht stond hij te zuipen.

De velden rimpelig van huid,
Met drabbige vergoorde vachten
En bulten, waarop groeit het kruid,
Als bisons lagen zij te wachten.

De sterren dwaalden tusschen graan;
Uit gronden liep het hemelkoren;
De bloemen schoten vleugels aan
En zagen zich insect geboren.

Daar was geen hoog, daar was geen laag,
Geen boven was er en geen onder;
Wat toevend was, werd weder vaag; —
Alles was al, en zich bizonder.

En op de plaat der aarde ging,
Te midden dezer wentelingen,
De zoon der wereld, en hij ving
De kleuren op, en teekeningen.

Hij na-boetseert en ziet ze af,
Hij roomt de schuiming uit de luchten,
Hij geeft weer wat de aarde gaf,
En vindt een klank voor haar geruchten.

Hij wordt haar gras, hij wordt het vee,
Hij wordt het dal, gebogen heuvel,
Hij schiet met vlugge vogels mee,
Hij drijft op drijvend licht-gekeuvel.

Hij wordt het zaadje en stijgt op,
Hij is haar gouden ster geworden,
Hij is een bodem en een top,
Hij werd haar bloem en hij verdorde.

Hij werd haar stilte en haar klank,
Een eikel, vallende karbonkel,
Hij werd een water-vlugge drank,
Een snel-gedoofde verre vonkel.

Hij werd een echo en haar toon,
Een aangegrepene aangrijper,
Hij werd de oorzaak en haar zoon,
Hij werd geslepene en slijper.

Hij werd geslagen en hij sloeg,
Hij werd beluisterde die luistert,
Hij werd gedragene die droeg,
Een aangefluisterde die fluistert.

Uit de aard' gegroeide, uit haar schoot,
Werd hij weer in haar schoot geschoven,
Hij ging in haar gestalte dood,
En schoot uit haar gestalt' naar boven.

Hij werd haar slaaf, hij werd haar buit,
Hij bukte tusschen haar gewelven,
Hij werd haar woord, hij sprak haar uit,
Hij werd haar God, hij werd zich zelve.

Er was een zoet geluid ontwaakt;
De bleeke dag begon te zingen;
De velden lagen aangeraakt;
De luchten gaven buitelingen.

Hoor de stilte schrijden
In de tuinen van den nacht
En de grassen, blijde
Aan haar voeten zacht.

Diepte en het verre
Zijn in luisterend verzaam,
En de gouden sterren
Uit het hemelraam.

Hoor de wereld groeien,
Eten van het kostbaar zaad, —
Hoor de ruisching vloeien
Van den stroom die gaat.

Hoor de wereld neigen
Ten gemeenschap heen het oor,
Nu het zalig zwijgen
Zich in haar verloor.

Als de nacht daalt in mijn hoofd,
Open bloeien gouden sterren;
Mijn gedachten die nog verre
Lagen, in den dag gedoofd.

Dag, die met een wild rumoer
Van de goudstralende zonne
Langs den blauwen hemelvloer
Had de sterren oversponnen.

Maar nu werd de dag gedekt
En de zon is weggezonden
En de plaatsen zijn gewekt,
Waar de kleine sterren stonden; —

Toeven niet meer als voorheen,
Zijn oneindig weggedreven;
Wat in hunne plaats verscheen,
Is een ander sterre-leven.

En in mijn oneindig hoofd
Gaan oneindig de gedachten;
Als de dag de sterren dooft
Zie ik nieuwe sterren wachten.

GEBED

Ik wil mij weggeven aan u, nature,
Aan u, o troostende besloten boomen,
Aan u, o takken die schaduw uitstroomen,
Aan u, o welig, veilig hemelsch vuren.

Ik wil mij weggeven aan u, o lichten,
Die dwalend wegglijdt over gaande velden,
Zij sterven in den schemer maar vermelden
Het aarzelende dat gij nog verrichtte.

Ik wil mij weggeven aan u, ontwaakte
Lachende hemel, met uw wolkendonzen,
Aan u die met uw oogen mij aanraakte
En in mijn voorhoofd dreef uw voorhoofdsfronsen.

Ik heb mij weggegeven aan mijn moeder,
Ik lig, een vrucht in haren schoot gepeld,
Ik drink haar sappen in, o mijn alvoeder,
Mijn longen leven van uw zoet geweld.

Almachtige, houdt mij met u omtogen,
Omvat mijn wankelende, schuchter zijn,
Houdt uw schaduwend moederhoofd gebogen,
Laat uwe lippen tot de mijne zijn.

Omnacht mij moeder, houdt mij weg-genomen
Geef aan mijn droómen uwe werkelijkheid,
Aanvat mij moeder, in mij is gekomen
De smaak van 's levens diepe bitterheid.

Stuur door mijn cellen uwen adem binnen,
Maak tot mijn buigend hoofd uw mild gebaar;
Opdat ik wete dat gij beminne,
Reinig mij moeder, dat ik u ontwaar.

Ik wil een zang zijn over uwe hoofden,
Ik wil in u zijn als een huivering,
Over uw oud gelaat, het vel-vergroofde,
Wil ik het licht zijn van een zuivering.

Ik wil in uwe hersens zijn de sprankeling
Van kleine stukjes fonkelenden geest,
En in u roepen op een wankeling
Aan wat het heden voor u is geweest.

Ik wil u brengen naar de morgens helder,
En naar een avond teeder van gerucht,
En naar de teekenen van den Vermelder
Lente, die langs nieuwe grassen zucht.

Uwe aandachten zullen zijn voor fijnen
Ochtendkomer die zijn kleuren mengt,
En aan de wolken loopt met een satijnen
Waaier die hij naar zijn voorhoofd brengt.

Gij zult den boom gelijk zijn, den opgaande,
Die zich hoog-uit met volle naaktheid toont,
En in zijn baard-haar lacht, de lucht ingaande;
Hij die op aard en in den hemel woont.

Gij zult gelijk de wind zijn aan de zeeën,
Het overal voetstappende geruisch,
Gij zult de bergen naar de lucht betreën,
Geheel de Aarde wordt uw hemelhuis.

Gij zult bezitter zijn en bezitlooze,
Al wat van ieder is, zij ook aan u.
Een groei van leliën en blanke rozen,
Zoo open en bezitloos zie ik u.

Gij zult dan niet meer zijn als vastgestoken
Alle uw dagen aan een urenloon,
Een die in slavernije is ontloken,
Een slaaf, en van een slavenzoon, de zoon.

Ik zie u niet meer gaan binnen de zalen
En donkre gangen van de maatschappij,
Te koop voor ieder die u kan betalen,
En van dien koopsom dragend de livrei.

Gij zult een ster gelijk zijn aan de luchten,
Deze bezitten niets dan het goud kleed
Van flonkeringen door hen zelf gesmeed,
Waarmee zij ruischen in hun ommevluchten.

Gij zult niets hebben dan de gouden weelde
Van vrij te zijn en spoedig als de wind
Die met de uitersten der aarde speelde
En zich verliest en ergens zich weer vindt.

Gij zult dan zijn tusschen verwonderingen
Van al wat leeft, zelf een verwondering,
Gij ziet u door een zangers-rei omringen,
En staat te zingen zelve in dien kring!

O toekomstmenschen in het milde verre,
Ik hoor uw zilver lachen in de lucht,
Naakt als de zon zijt gij, naakt als de sterren,
Naakt als de wind gaat gij in uw gerucht.

En gij zult niet meer zijn als vastgestoken
Met uw gedachten aan een dageloon,
Daar is geen loon meer, knechtschap is gebroken
De wereld is des vrijen menschen woon.

Morgen wellicht o mijn hart, op morgen wellicht,
De aarde zal een vreemde stem vernemen,
De knecht gaat zijn gestaltenis hernemen,
De vrijgewordene staat in het licht.

Uit vele straten naar het stedeplein,
Uit alle pleinen aller wereldsteden,
Komen de knechten naar het nieuwe heden,
Waarin geen slaven en geen meesters zijn.

De lucht is een muziekbeschreven blad,
Een baldakijn van klank ligt uitgesponnen,
De menschen gaan daaronder zooals zonnen
Van licht, dat ieder hunner in zich had.

Ik zie hen aan en in hun gloed verteert
Zooals in gele vlam het hooi der schelven,
Het nare ritslend denken aan mijzelven,
Ik geef mij aan den brand die mij begeert.

Ik stort mij daarin weg, ik ben niet meer,
Ik werd een stukje vlam, ik ben verdwenen,
Ergens is iets van mij, ik dwaalde henen,
In het alomme vind ik mij dan weer.

Het tijdelijke ietsje is vergaan,
Door het allichtende werd het genomen;
Tusschen het koor der zingende atomen
Is het de eeuwigheden ingegaan.

Ik ben van alle zelfbegeerte vrij,
Er is niets meer van een bezit in mij,
Ik kan niet denken aan mijzelf als deel,
Ik kan slechts denken aan het algeheel,
Ik wil zijn als de aarde, de omstroomde,
Ik wil zijn als de hemel, de omzoomde,
En gouden-trillende, een klank-besnaarde
Zon wìl ik zijn voor de moeder aarde,
Ik wil haar zijn een mantel voor den nacht
Zooals de duisternisse dien voortbracht,
Ik wil mijn lichaam gansch in gouden sterren hullen,
Ik wil mijn lichaam met de zeeën vullen
En spuiten uit mijn longen een geruisch
Van zilte verzen door het wereldhuis,
Want al mijn verzen heeft de zee gemaakt,
De zon die heeft hen op de huid geraakt,
De bolle wind die heeft ze opgenomen
En omgewenteld en uit mij doen stroomen,
Ik heb ze nageluisterd in hun klank,

Ik heb ze nagestameld met mijn dank
Want in een oogenblik van zalig gouden
Vreugde, heb ik ze in mij vastgehouden;
Nu geef ik ze aan wind en zeeën vrij,
Ze zijn van hen, ze waren niet van mij.

Als gij aan de minste mijner geeft
Uwe woorden tot een welbehagen,
Zooals hij die menschenliefde heeft,
En haar weet op klanken uit te dragen,

Als gij met uw oogenopslag reikt
Naar de wezens die U nader komen,
Zooals doet de lente waar hij strijkt
Over velden en de ochtendstroomen,

Als gij maakt het neigende gebaar
Dezer die zich aan het kleine geven
En uit allen, stille kunstenaar,
Weet te heffen het verholen leven,

Als gij wordt eenvoudig als het gras
Uitgekomen aan het lijf der velden,
Dat niet anders weet dan dat het was
Op de aarde iets, dat vreugd' wil melden,

Als gij al dit alles hebt gedaan
Steeds gegeven en nooit iets ontnomen,
Dan zal schoonheid in uw leven staan
En uit alle Uwe daden stroomen.

Voor mijn Kinderen

Ik wilde dit U voor uw leven geven,
Dat blad en boom en struik uw vrienden zijn,
En wolkenspel en blanke maneschijn.

Ik wilde dit zoet weten U toebrengen,
In lucht en zee en aardrijk's diepe schacht,
Woont een geheim, dat op uw komen wacht.

Ik wilde dit licht schenken aan uw oogen,
Waar gij ook wacht of aarzelende staat,
Een kleine vlam in uwe ziel rondgaat.

Ik wilde deze ruisching in u wekken,
Wanneer de wereld druk voor U bereidt,
Moet gij U heffen in opstandigheid.

Ik wil een lied zijn in uw ziel gezonken;
Waar gij ook toeft, of U moogt spoeden voort,
Zult gij den zang vernemen van mijn woord.

Maar als ik dood zal zijn, moet gij mij wekken,
Opdat, wanneer de Vrijheid zingt op aard'
Mijn oude stem zich bij de Uwe paart.

Maar als ik dood zal zijn moet gij mij wekken.

Voor mijn Broeder

Het universum zingt, de dag licht aan,
Over de wolken is de straal gegleden,
De goude' slang, de wentelende schede, —
Zij wierp zich op de luchten van saffraan.

En aan den einder, waar de vlamming gloort,
Bij het opsteken van millioenen vanen,
Over de vloeren van de hemel-lanen,
De zon schrijdt in zijn wapens uit de poort.

Hosanna! goude' zon, klank valt u uit,
Te schudden staan der bergen grijze hoofden,
Juichende wordt de door den nacht gedoofde
Woelige zee in haar doorploegde huid.

En uit de kom der aarde stijgt het koor
Der boomen, heffend de wijd-open kronen,
Sier-hutten, waarin de zangvogels wonen, —
Zij zingen naar de zon, zij zingt ze vóór.

Hosanna! om deez' vonkeling verricht,
Gouden arbeider aan de hemelzalen,
Die in den buik der aarde duikt, te halen
Het nieuwe leven dat te wachten ligt.

Duik ook tot ons neer op de gouden dracht
Van uw harnas, waaruit de vonken snellen,
En steek de goorheid open van de cellen,
Waarin geraas kruipt, stank en zucht en klacht,

Dek open licht-brand, met uw purp'ren sfeer,
De vooze diepte, waarin zijn gezonken
Wij, leven-loozen, wij, tezaam geklonken
Aan ons oeroude grijnzende begeer.

Maak vlammend, licht-geul, het versierd bedrijf
Van onze vrouwen met de avond-oogen,
Van onze kinders die verhoeren mogen,
Van onze mannen met hun kokend lijf.

Verniel hun kleinheid, o mijn gouden licht, —
En dan roepe uw stem mijn broeder wakker,
Den nieuwen mensch, dat hij over den akker
Ga, lichtende onder uw aangezicht.

Zeg hem, dat hij als gij blinkt, waar hij gaat,
Van spieren stralend, graven de kanalen,
Of duikt in mijnen af, daaruit te halen
Vonkende steen, abdolah en agaat.

Zeg hem, dat hij als gij groeit, waar neer-valt
De worp der door hem uitgestrooide schijven,
Zijn ope' handen zegenende blijven,
Zijn voeten stappen dreuning van basalt.

Zeg hem, dat hij als gij klinkt, waar zijn wig
Van zilver kwetst de lenden van de gronden,
Opdat daaruit opsteigeren de blonde
Korenaren naar het wiegend licht.

Zeg hem, dat hij aan u gelijk is, zon,
Omdat hij kan de velden klinkend strijken,
Omdat hij kan tot in den afgrond reiken,
Omdat zijn oog de ruimte overwon.

Zie hem: hij staat op de verschrikte velden
Een ope' kerel die den einder grijpt;
Hij zou wel willen naar de sterren melden
De groote kracht die in hem is gerijpt.

Hij zou wel willen steigeren als bergen
En van de toppen schreeuwen zijn geluk,
Of tot een zee-hoos vallen en zich tergen
En slaan zijn weelde aan zich zelve' stuk.

Hij zou wel willen vonkelen als sterren
En uitspannen de wijdheid van den nacht,
Of stil op donzen voeten gaan naar verre
Toekomst, waar het ongeziene wacht.

Hij zou wel willen met zijn tanden bijten
De lucht van-een, die om zijn denken waait,
Hij zou wel met zijn vingers willen rijten
De gouden maan die hare schelle zwaait.

Hij zou wel willen zoenen u, o aarde,
Gij lieflijke, die als een Vrouw aanlokt;
Gij machtige met uwe zacht-behaarde
Heuvel-hellingen waar de zee langs klokt.

Hij zou wel willen worden uw nacht-donker
En stijgen af, een blauw-gehelmde man,
Somber geoogd, in 't schubbige geflonker,
Die stapt en slaat de wereld in zijn ban.

Hij zou wel willen lachen als de zeeën,
Hij zou wel willen kussen als het licht,
Hij zou wel willen rusten, neergegleën,
Zooals de nachtgod op de aarde ligt.

O kracht, o jeugd, o sap der nieuwe vruchten,
Die tot een menschen-lichaam zijt gerijpt,
Levende boom, die in zich hoort het zuchten
Van al wat ademt en naar zonlicht grijpt;

Mijn hart wordt helder en mijn oogen dronken;
Gestadig vloeit een kostelijke wijn;
Mijn lichaam lijkt een roemer, volgeschonken;
Mijn oogen zien als door een glas den schijn.

Hosanna! gouden zon, klank valt u uit;
Te schudden staan der bergen grijze hoofden;
Lachende wordt de door den nacht gedoofde
Woelige zee in haar geschubde huid.

En uit de kom der aarde stijgt het koor
Der boomen, spreiend de wijd-open kronen:
Loofhutten, waarin de zangvogels wonen,
Die zingen naar de zon; zij zingt ze vóór.

Hosanna! om uw vonkeling verricht
Gouden arbeider aan de hemel-zalen,
Die in den schoot der aarde duikt, te halen
Bloesemend leven dat te wachten ligt.

DE MAN MET DE SPADE

De avond valt, het wijde land wordt donker,
Maar in mijn doffe hersens brandt een licht,
Was het der zonne scheidende geflonker,
Die als een schat in mij gezonken ligt?

Ik zie mijn beeld zich aan mij openbaren,
Ik zie mij bukken als een dampend beest,
Ik zie mij spitten tusschen wonderbare
Kleurspelingen van een wegstervend feest.

Mijn handen zijn gemetseld aan de spade,
Daarmee sla ik den grond die openbreekt,
Mijn handen zijn twee sterke stalen bladen,
Met harde bulten die de zon niet weekt.

Ik kan met hen niet anders doen dan breken,
Wat zij aanvatten in hun hengsels, kraakt,
En nochtans zou ik willen dat zij leken
Zooals mijn hoofd, door iets zeer zachts geraakt.

Mijn hoofd, dat werd van morgen toegefluisterd,
Door een zeer milde stem die trok voorbij,
Ik heb aandachtiglijk in haar geluisterd,
Van haar muziek verbleef gezang tot mij.

Ik weet niet hoe dit werd, de om mij staande
Boomenalleeën in haar wijde kom,
Zij waren allen eensklaps henen gaande,
En trokken op, ginds waar de verte glom.

Ik keek hen na, ik trok niet met hen mede,
Ik stond gemetseld aan den harden grond;
En toch geleek het of ik werd vergleden,
En mij met hen in zaligheid bevond.

Mijn oude moede oogen werden levend,
Zij keken over tak en bladen uit,
Ik kuste deze en zij, antwoord gevend,
Waren als het zingen van een fluit.

Ik zag mijn grove trekken zich ontspannen,
Ik hoorde naar mijn keel een stil geklop,
Ik was niet meer aan d'oude plek gebannen,
Daar was een teeder iets, dat nam mij op.

Dat liet mij spreuken van de bladen lezen,
Dat zei een vreugdewoord dicht aan mijn oor,
Het was alsof ik werd een menschenwezen
En 't oude leem van mijn bestaan verloor.

Ik hoorde om mij heen de kleuren spelen,
Mijn goore looden handen werden licht,
Ik wou de wolken aan den einder streelen,
Ik werd als naar den hemel heengelicht.

Toen zag ik neer, ik stond nog bij de spade,
De beide voeten in den grond geplant,
Mijn handen overdwars en zwaar geladen;
En boven mij was avondzonnebrand.

DE AARDE

Al wat leefde, ligt verloren in
De loopgraven, schemerend gedekt;
Hemel draagt een masker; nacht-begin
Loert over de landouwen, bloedbevlekt.

Tot het licht der zoete maan verschijn'
Op een sterren-gondel en zij vaart
Schuin-geheven over wolken-lijn,
Stort haar gulpen gietsel tot de aard'.

Broederlijk neerliggen op het land
Kleuren-pakjes; ieder is een lijk;
Dood heeft ze begoten met zijn hand;
Dood heeft ze gemaakt van kleur gelijk.

Niets beweegt er. Slechts een diepe zucht
Stijgt uit moeder aarde. — Zij ontving
Weder hare kinderen, haar lijfsvrucht,
Heen-geworpen in vernedering.

En zij weent, de aarde; opgericht
Opent zij haar armen en zij draagt
Droeve bleeke wezens naar het licht,
Dat verglijdend is en zich vervaagt.

Haar geweldige gestalte beeft,
Neergebukt, tot afhangende vracht
Van de bloed-gestalten; ieder geeft
Druppels leven aan haar blauwe vacht.

En zij kust de monden; een na een
Harer kinderen, heeft ze iets gezegd,
Woord, dat aarde-moeder weet alleen,
En haar hand heeft ze toen neer-gelegd.

En zij zet zich naast hen neder, waar
Zijden maan de zilver-vlamme giet,
Flakkerend, omheen de dooden-baar;
En zij gaat te zingen klagend lied: —

„Slaap nu, kinderen, die eens levend waart,
Bleeke wezens onder zil'vren maan;
Moeder, die u alle' heeft gebaard,
Heeft u de doodskleeden omgedaan.

„Had u opgevoed en groot-gebracht,
Kinderen van éénzelfde gezin;
Hemel werd uw vader in den nacht
En de moederaarde was uw Min'. —

„Wij verheugden ons, wanneer gij liep;
Uit mijn borsten zoogt gij levens-vlam,
En uw vader hemel-zonne riep,
Of ge in den ochtend tot hem kwam.

„En hij rimpelde zijn breeden lach
En hij stortte goud-vocht in uw ziel,
Als zijn oog uw kinder-oogen zag,
Waar zijn hand gelijk een straal neerviel.

„In de Lente, als mijn broeder Wind
Loopt de luchten over, om het zaad,
Dat hij in de wilde Ruimte vindt,
Heen te storten over mijn gelaat, —

„In de nachten, als ik, min-ziek kind,
Luister naar de kracht, die in mij zwelt,
En mij hef tot hem, die mij bemint,
Zilv'ren sikkel aan het hemel-veld, —

„In den Zomer, als de blauwe rook
Mijner rijpheid opstijgt door het al
En volzaligd maakt het wijd Heelal,
Om het leven, dat in mij ontlook, —

„In den Winter, als mijn vijand Kou
Met het vlijmend zwaard mijn borsten schendt,
En de liefste zich van mij afwendt,
En ik neerlig, arm berooide vrouw, —

„Altijd heb ik aan uw heil gedacht,
Koesterde de oogen in uw hoofd,
Gaf uw lichaam dekking met mijn vacht,
En uw mond mijn veld-vrucht en het ooft, —

„Leerde u den Storrem-wind verstaan,
Waar zijn woeste hand de Zeeën kamt
En dan laat een heesch geluid ontstaan
Uit de golvenkoppen, die hij ramt; —

„Stelde al mijn dieren tot voorbeeld,
Liet ze vliegen, loopen uit hun hol,
En hun wezen hebt gij na-gebeeld
En gij werdt van al wat leefde vol.

„Wat ik wilde maken, gaf ik u;
Kleur en lijn en wondere agaat
En muziek die, als een ritsel-schuw
Verhaaltje, door de paarse bosschen gaat; —

„Leerde u de teekens mijner taal
In uw handen, keel en oog en mond,
En uw hersens werden het kanaal,
Waar ik schepen van gedachten zond: —

„Deze zouden varen naar het dal,
Waar ik toekomst hield voor u bereid;
De gemeenschap aller wezens zal
Deze toekomst maken werkelijkheid.

„Maar uw wezen heeft dit niet gewild,
En gij waart vijandig tot den Dood;
Wat ik wilde, hebt gij niet gewild...
Werd eerst Broeders in mijn donkeren schoot.

„Slaap nu gij die eens mijn kind'ren waart,
Flauw beschenen door de zilv'ren maan;
Moeder die u alle heeft gebaard,
Heeft u de doodskleeden omgedaan.

Mocht ik u niet meer kunnen zien, mijn zon,
Mijn hemel en mijn wouden en mijn stroomen,
Mijn rijke stammen uit den grond gekomen
Boodschappers van de aarde tot haar bron.

Ik zou nochtans wel weten dat gij zijt
En voelen mij van uw gerucht begleiden
En ademen uw tegenwoordigheid
En mij met uw gestaltenis verblijden.

Want in mijn geest staat elke boom geprent,
De nerven zijner bladen ingedreven,
De rimpels van zijn stammenschors geënt,
En als ik opkijk, staan zij opgeheven.

Mijn hoofd is als een oud' antieke doos,
Waarin mijn hersens liggen fijngevoelig,
Vel-fijne platen wiegelend en broos,
Vol fonkelingen stil en grijs en woelig.

Mijn schedel is het rondende gewelf,
Mijn gedachten wiegelende dampen,
Die zijn gestegen uit mijn diepe zelf,
Met zon en maan en zilvren sterrenlampen.

Mijn lichaam is uit aarde saamgesteld,
Mijn hoofd welft zich daarover als een hemel,
En tusschen hoofd en lichaam, ongeteld
Als in de ruimte, is atoomgewemel.

Niets is mij vreemd, wanneer de regen valt,
Vallen mijn ooren door, in mij zijn droppen,
Wanneer de zon opkomt hoor ik zijn lichtgestalt'
Aan hemelbogen, in mijn hersens kloppen.

Ik voel de nacht neervallen als een sprei,
Ik hoor het wentelen der schemeringen,
Het noorderlicht weet ik mijn hand nabij
En aan mijn voorhoofd voel ik fonkelingen.

Het lachen van den donder is de klank
Die in mijn donker keelgat ligt besloten;
Ik roep haar aan en over wolkenbank
Omlaag, komt zij de luchten door te stooten.

Ik zie in mij het loopen van de beek,
Het jagen en geschud-zijn der rivieren,
Het plonzen en neerduiken in een kreek,
Het ritselen van kleine speelsche dieren.

Wanneer ik droom lig ik aan donkre zee,
Het firmament slaat voor mijn oogen open,
Er hangt een paarse nacht waar goud doorglee,
Ik hoor de voeten van de sterren loopen.

Ik hoor de wentling der oneindigheid,
Ik hoor het wereldraadsel in mij hijgen,
Mijn mond wil spreken, maar een hand bereid
Heeft zoeten toover — en mijn mond moet zwijgen.

Ik wilde gaarne spreken, maar ik weet
Van al het aangehoorde niets meer over,
Wat stamelingen breng ik soms gereed;
Dit zijn de teekens van dien zoeten toover.

Ik zie dan maar de boomen aan, het blad,
Ik hoor de stilte rusteloos uitstroomen,
Mijn oogen nemen gouden zonnebad;
Ik zoek al wat ik zie nabij te komen.

Ik zoek mij in te sluipen in den stam,
Ik zoek te luisteren aan alle kamers
Van 't rimpelige hout waar kroon uitkwam,
Wat toch daarbinnen klopt met duizend hamers.

Ik zoek te weten wat de felle zon
Toch wel bedoelt, te stralen zoo gestadig,
Te weten waarom moeder aarde spon
De velden steeds veelkleurig en veelzadig.

Maar ik weet, wanneer ik wist wat gij bedoelt
O zon, o woud, o bloem, o sterrennachten
En voelen kon al wat gij in u voelt
O donkre aarde in uw paarse schachten,

En mij mocht willen heffen, van den brand
Die in uw binnenst laait, het lied te zingen,
Dan zou zich op mij leggen tooverhand
En ik wist niets meer van u dan stamelingen.

Ik meende mij te vinden, — en vond U, —
Ik meende U te vinden, — vond ons beiden;
Ik wist mijzelve niet, noch wist ik U; —
Hoe zoude ik U en mij dan onderscheiden?

Toch maakt, in mij verborgen, iets zeer blijde
De ziel die U afzoekt, en uitkijkt nu,
In dit verholen vers van woorden schuw,
De beeltenis te vinden van ons beide'!

Gij zijt het, muziekale blinde kracht
Die door de ruimte jaagt en haar verslindt,
Het doode met het levende verbindt,
Een vlam aansteekt waarin de toekomst lacht,
Ruischende gang der zingende atomen, —
Gij zijt het, waaruit ik ben voortgekomen.

ZALIGSPREKING.

Zalig zijn de dronkenen van geest
Die de aarde zagen door opalen
Glazen, toegang gevend tot de zalen,
Aangericht voor een wijdlichtend feest.

Wankelen de velden ziet hun geest
En de dieren buigen vele malen,
En de boomen lachen, maar het meest
Lachen op de wereld de kanalen.

Als het nacht wordt, gaan de sterren springen
En de maan glijdt, witte majesteit
In een zilvren pruik de balzaal binnen.

Van de luchten vallen sidderingen
Keur van blanke rhythmen wordt gespreid,
En de wereld gaat een dans beginnen.

Heb ik het komen van den nacht verstaan,
Heb ik de nadering van licht begrepen,
Wist ik, waarom de bolle wind gegaan
Bergop, bergaf is, dezen mantel slepen?

Heb ik de weifeling der ster doorvoeld?
Zij stond groot-oogig aan de lucht te blinken,
Zij aarzelde, ik wist wat zij bedoeld',
Ik hoorde als muziek haar vonkels klinken.

Ik heb den boom begrepen, daar hij groeit
Zooals een dier, met hoornen naar de luchten,
Hij staat te denken, in zijn takken broeit
Het van gedachten, die geritsel zuchten.

Ik heb den wil verstaan van 't voorjaarsland,
Ik heb de zon vernomen toen zij gloorde,
Ik stortte schemer uit mijn bolle hand,
Ik liet de bloemen groeien uit mijn woorden.

Zijn zij uit mij, — ben ik uit hen gegaan,
Zijn zij aan mij — ben ik aan hen ontkomen,
Heb ik hun wezen of mijzelf verstaan,
Toen ik van licht sprak, ster en bloem en boomen?

Alles van u en niets van mij,
Wat ik bezit heb ik uit u ontvangen,
Van uwe hymnen maakte ik de zangen,
Alles van u en niets van mij.

Alles van u en niets van mij,
De beelden die zich uit mijn hand begeven,
Heeft uw handvaardigheid daarin gedreven,
Ze zijn van u en niet van mij.

Alles van u en niets van mij,
De gouden glans waarin mijn woorden gloeien,
Is uit den wijn, dien gij in mij liet vloeien,
Alles van u en niets van mij.

Alles van u en niets van mij,
Toen ik u naderde, ben ik genomen,
Toen gij mij naamt, ben ik mijzelf ontkomen,
Ik ben van u en niet van mij.

Alles van u en niets van mij,
Wanneer ik wegzink in de wijde zee
Van u, leef ik de eeuwigheden mee,
Alles van u en niets van mij.

Alles van u en niets van mij,
Ik ben een klank, gij hebt mij uitgeschonken;
Ik ben een stip, verdwaalde uit uw vonken,
Alles van u, niets is van mij.

Dit zal het einde zijn: een witten doek
Wordt over mijn oud lichaam uitgevouwen,
Ik lig lang uit, de handen saamgevouwen,
Ik ben zeer ver, ergens op vreemd bezoek.

Ik moet daar lezen een oneindig boek
Vol marmren teekens grillig uitgehouwen,
Bij iedre bladzij gaat mijn zien verflauwen;
Het wordt al donkerder in gindschen hoek.

Ik zou wel willen, maar het licht,
Het teerbeminde licht gaat mij verlaten;
Tochtig en somber-trotsch zijn deze hallen.

En ik los op, gewricht schuift van gewricht,
De spinnen stappen naar mijn oogengaten;
Ik voel mij langzaam uit elkander vallen.

Ik heb dit lichaam wel bemind: de zon
De schemer, het nachtgoud en het zeegrijze,
De hooge ruimte waarin vogels reizèn;
De boomen, de woestijnen en de bron;

Het klankrumoer, de stilte die begon
Te zingen haar indringend zoete wijze,
De nevelen die als gestalten rijzen,
De wolken loopend aan den horizon;

Al dit gezegende is mij geschied;
Ik kon de sterren van den hemel halen,
Ik droeg den nacht weg van het aardebed;
Bloemstengels werden in mij neergezet,
Ik werd een veld, een zee, een woud vol stralen,
Ik werd een hemelval, ik werd een lied.

Wanneer het zomer werd sloeg aan mij uit
Het roode harst van dennen in de zonne,
Ik wasemde de dampen uit van kruid,
Waarvan de lente vezels had gesponnen.

Gestadig werd mijn hoofd verheugd met licht,
Ik ruischte zooals windbestoven blaren,
Ik stond gelijk een windzuil opgericht,
Gereed langs hemel, zee en aard te varen.

Ik heb gegeten van de hemelspijs,
Die opgedekt staat aan het ochtendverre,
Ik ging met gouden wolken op de reis,
En zat te kijken van de gele sterren.

Ik ben tot nacht geworden en tot dag,
De maan en sterren heb ik ingenomen,
En bij den schemer dien ik wiegen zag,
Vreemde gestalten heb ik aangenomen.

Nu ben ik niets meer en ik los mij op
In deze verzen van doorleefde woorden,
Wellicht hoort gij daarin mijn harteklop,
En wordt bekoord door wat eens mij bekoorde.

De zon heeft mij gemaakt met moeder aarde,
De zuivre aether heeft mij grootgebracht,
Een ster stond aan mijn wieg, heeft mij bedacht
Met gouden fonkeling, die zij vergaarde;

De schemer kwam en ook de paarse nacht
Brengen hun gaven aan van groote waarde,
Zeeruischen zong tusschen het roepen zacht,
Van lente, die door wijde bosschen waarde.

Wanneer ik spreek, komt op mijn adem uit
De schemer en de zonne en de aether;
Ik voed mijn lijf met hen, ik ben hun eter,
Zij trekken juichend tot mij in en uit;
Zij hebben mij bedacht; al wat ik denk,
Is van hun denken in mij het geschenk.

Ik kan niet zwijgen, eerst moet ik uitzingen
De zoete blijdschap die mijn hart bewoog,
De flonkering gedruppeld in mijn oog,
De gouden regen die mij ging doordringen.

Ik moet getuigen wonderlijke dingen,
Van tooverij die beeldend door mij vloog,
En van muziek, wier adem op mij woog,
Tot ik ontwaakte en begon te zingen.

Ik zal nooit sterven, want ik ben gegaan
Op deze zangen, naar de sterrennachten,
En wonderen van het lichtend azuur,
Die cirklend in elkander overgaan.

Zij kennen tijd, vergankelijkheid, noch duur,
Want zij zijn eeuwig in hunne prachten;...
En in hun eeuwigheid zal ik U wachten.

Steeds baart ge mij, daar is geen dood-zijn meer,
Leven is bewust zichzelf weggeven,
Sterven is te worden weggegeven,
Leven en sterven is Een, in wisselkeer.

Ik was altijd, ik heb altijd geleefd,
Ik was bij het geboren worden van de bergen,
Ik was een stofje dat zich moest verbergen,
Ik werd een grasje dat geritsel geeft.

Ik was wel eens een vogel en steeg op,
Ik heb u niet bereikt en moest afdalen
En viel neer als een doode in uw zalen
En hoorde, in uw binnenste, geklop.

Een zoete milde stem heeft mij gewekt,
Ik werd het draadje in een bloemenbeugel,
Toen werd ik aangeraakt door kleinen vleugel,
Ik werd een geur die door de luchten trekt.

Ik werd een vlam, ik heb mijzelf verbrand,
Ik steeg omhoog en werd het licht der sterren,
Ik leerde het onmetelijke zwerven
Der fonkelingen over avondland.

Toen viel ik in het ruischen van de zee,
Een druppel gele klank ben ik gevallen,
En steeg en daalde met mijn broeders allen,
Wanneer de golven ruischten, zong ik mee.

Maar zucht van sterrennachten trok mij weer
Omhoog, ik steeg heen naar de hemelkolken,
En borg mij in de buiken van de wolken,
En zwanger tot de aarde, viel ik neer.

Ik werd een glinstering op tak en blad,
Ik was een van de kleine blanke droppen,
Die voelen heel de wereld in zich kloppen,
Wanneer de zon staat aan de hemelstad.

Ik leefde alle wisselingen door,
Die de atomen in de ruimte maken,
Ik zweefde op der wolken vochte daken,
En ging in moeder aarde weer te loor.

Dit alles heeft een vreemde wil besteld;
Toen werd ik mensch;
maar van mijn vroeger leven
In bloem en ster en dier en wolk en veld,
Is zoete heuchenis in mij verbleven.

Een droomend kind dat met de sterren speelt,
En lacht en reikt en tast met beide handen
Naar 't blauwe niet te vatten stroomend beeld,
Verschenen aan de weeke hemellanden;

Een stille dwaas die in zijn waan verbeeldt,
Dat hij kan groeien naar de hooge wanden
Van 't eeuwig ruim en daar zal kunnen randen
De wolken aan, waarmee de zonne speelt.

Een dwaas, een kind, zoo hebt gij mij bereid
O Poezie en in mijn bloed gelegd
Het zalig leven der verwonderingen.

U droomende leef ik de werklijkheid
En spreek met haar en luister wat zij zegt
En voel mij stijgen naar de sterrenkringen.

Zoudt gij dan bedoelen boom en wind,
Zon en sterrennacht en luchten klare,
Dat gij zijt voor altijd ongezind
Ons uw dieper wezen te verklaren.

Wacht gij tot wij worden spraakbereid,
U te noemen, zon en maan en boomen,
Zelve uit te zeggen die gij zijt
Is dit nog niet in U opgekomen?

Is het dan niet veeleer alsof gij
Zon en maan en sterrennacht azure,
In ons menschen schrijft het vreemde teeken
Uwer lichtend levende schrifture,
Uwer wisselende melodij? —
En wij, lezende die tooverij,
Lezend meenen U te hooren spreken?

Zoo lekker, voor jezelven henen, schrijven
Wat er voorvalt in je denkverblijven;
Aan god, noch tijd, noch mensch gebonden zijn,
En zitten voor jezelven Soeverein.

En de woorden hooren, daar zij komen
Tot U, om te worden opgenomen;
Sommigen hunner vallen weg, uiteen
Gij herinnert U daarvan niet één.

Andere toeven eensklaps aan uw zijde,
En ge ziet ze, schuin, of van ter zijde;
Andere blijven lichtend voor U staan;
Gij wilt grijpen en zij zijn vergaan.

Ook verschijnen er uit verten, aangedreven
Op een kleuren-boot, met opgeheven
Wimpel, statig en van lijnen rank,
En zij ploegen in het water klank.

Sommige zijn zwanen aangedreven,
Andere meeuwen die op grachten sneeuwen,
Of als dobberende grotjes schuim,
Ook is er een worp van stukjes kruim.

Er zijn vonkels vallend op de aarde,
Dat zijt gij, dat is uw binnengaarde;
En zij stijgen in een rythmenklop,
Zooals stengels uit de gronden, op.

Er zijn boomen, er zijn bergenruggen,
Dalen, heuvels, en ook velden vlugge,
Zeeën, luchten en een horizon,
Steenen, sterren, rotsen en een bron. —

Zoo lekker, voor jezelven henen, schrijven
Wat er voorvalt in je denkverblijven
Aan tijd noch god noch mensch gebonden zijn,
Zitten voor jezelven Soeverein.

Nu weet ik wat in mij is denkende,
Het is de zon, het licht, de zich uitschenkende
Aether die in ruimte gaat verloren,
En wordt ergens in mij opnieuw geboren.

Er zijn wel duizend werelden in mij,
En ik vertoef daar en ik vlieg er vrij;
Veel sneller dan de lichtslag gaat de vaart
Mijner gedachten in hun eigenaard.

Somtijds behaagt het mij op d'oceaan,
Die voor mijn denken opdoemt, scheep te gaan,
Ik voel de ruimte om mijn oogen waaien,
Ik zie de sterren om de zeeën zwaaien.

Of ik stijg ergens in mij, naar een top
Van hooge bergen, sneeuwbedekte, op,
Ik kijk tot d'aarde van hun uitzichtwallen,
En zie de ruimte om mij henen vallen.

Ik wil ook soms tot menschen gaan, tot hen
Van wien ik weet dat ik gelijke ben,
Zij zijn gevuld met werelden, als ik,
En in de ruimte ruischt hun rythmentik.

Uit hun oogen sproeit goud zonnevuur,
Of noorderlicht of koud maanlichtgetuur,
Onzichtbaar om hun lichaam ruischt een schrijn,
Een witte sfeer waarin zij altijd zijn,

Soms zingen zij van uit dien lichtekring,
Dan is er in de wereld siddering,
De eene sfeere grijpt de andere aan,
Een nieuwe wereld is uit hen ontstaan.

Wij weten niet de werelden van zang,
Die in ons ruischten eeuwen eeuwen lang,
Maar soms is 't of zij opstaan, wenkende,
En zich ombuigen, klank uitschenkende.

In mij is het lichtende verblijden
Van veel wezens levend zooals ik,
En der vele uit verzonken tijden,
Die ik oproep in dit oogenblik.

Naar de middeleeuwen kan ik dalen,
En mij voelen leven als een man,
In een wambuis, rondgaand, met de kan,
Schenkend in de grijs gothieke zalen.

Als een priester zie ik mij neerknielen,
Of een monnik, gaand' in goor habijt,
Of een landman ben ik, naar den diele
Bukkend, met het hooi dat hij wegsmijt.

Zie mij als een ruiter, aangesnelde
Op het hooge peerd, te slaan den jood,
En ik ben de jood, de neergevelde,
Uit mij valt het bloed dat hem ontvloot.

Ik ben Jezus in den krans van doornen,
Ben de landsknecht met zijn giftge speer.
Ik ben aanklager en de gezworene,
Ik ben moorder en ik ben de Heer.

Ik ben wreedheid en het onderdrukte,
Ik ben geeseling en folterpijn,
Ben het vaste en uiteengerukte,
Ben het zijn dat niet zichzelf kan zijn.

Van wat menschen ooit elkander deden,
Leeft in mij de heuchenisse voort,
Van de biechten door een mond beleden,
Heb ik aarzeling en klank gehoord.

Ik ben beul geweest en de geslagene,
Ik was meester en de knecht die boog,
Ik was kruis, en rug van den gedragene,
Ik was de mond die naar den Heiland spoog.

Wijl ik ben uit dwaling saamgestelde,
Leed en vreugde en veel eigenwaan,
Moet ik 's menschen dwalingen vermelden,
En het leed elkander aangedaan.

Want in mij is lichtende verschenen
Het nieuwe Beeld, waarin ik menschheid zie,
En geen plooiend kleed is om hen henen
Van een laffe, valsche fantazie.

Naakt zijn zij geworden en erkennen
Zich gelijken van een blad, een boom,
Worden bezitloozen en ontkennen
Dat ooit heerscher tusschen hen opkoom.

Worden de verheugden, die de aarde
Maken menschen tot een goden-woon,
En haar zelve onze teedere Haarde,
Als een moeder sprekend tot haar zoon.

Niet één enkle godsdienst kan meer smetten
Met vergift van overlevering,
En geen enkle voetstap gaat men zetten
Naar den tempel tot een zegening.

Want de Stem der Vrijheid is vernomen,
In waarheid opgestegen uit zijn graf
Is de gestorvene; Hij is gekomen,
Te schudden alle knechtschap van ons af.

De fijne luisterende boomen staan
Geopend naar den nog zeer vroegen morgen,
Al het verwarrende wordt weggeborgen,
De dingen kijken zacht elkander aan.

De wereld is nu een groot huisgezin,
Waarvan om beurten iemand komt ontwaken,
En maakt de oogen open en gaat slaken
Een zoet gerucht, een zalig leefbegin:

„Dit zijn de boomen, dit der takken hang,
Daar mogen wolken over henedwalen
Altijd verder, eeuwigheden lang,
Ik zie ze na, ik kan hen achterhalen.

Mijn oogen zijn bezitters van Het Al,
Al wat zij kunnen zien wordt hun geschonken,
De fijne boomen en de hemelval,
De kleuren tusschen takken neergezonken.

Al wat mijn oogen zien, wordt nu van mij;
Het vlug-wegvloeiende, en het stil-staande,
Ik nader en zij komen mij nabij,
Alle hun gangen zijn tot mij ingaande.

Zij willen wachten, daar ik naderkom,
Gaan door mij heen, om achter te verdwijnen,
En waar ik stil hield en mij wende om,
Haasten zij zich mij weer nabij te schijnen.

Ik ga omringd van lijnenval en licht,
Van ritselingen uit orkest dierbare,
Van kleuruitvloeiingen, van vergezicht
Op vreemde wolken die visioenen baren.

Zij buigen zich naar mij tot een geschenk,
Zij zijn mijn oogen door in mij gezonken,
Zij denken zich in mij; wanneer ik denk
Wordt uit hun stem iets in mij uitgeschonken.

Ik ben de luisteraar die hen omklem'.
Ik ben van stof waartoe ook zij behooren,
Ik ben hun instrument, hun stukje stem,
En als zij zingen, laat ik klanken hooren.

Ik ben geworden wat zij zijn verspreid,
Wat zij elkander zeggen kan ik ramen,
Ik voel in mij aller aanwezigheid,
En ben alleene, wat zij zijn te zamen.

De boomen wachten dat gij hen moogt zien
Als de beminnende', de teeder wenkende'
De groetende, de nederzwenkende,
D'eenvoudige die zich tot u aanbiên.

Niet hoog of lager dan zij zijn te zien,
Alomme naakt, hun teekening inprentende,
De over eigen wezen diep nadenkende;
Zoo staan zij buigend naar de lucht te zien.

Want ijvrig, uit te voeren het bevel
Van moeder aarde, naar omhoog te schieten,
En haar te seinen wat rondomme dwaal! —

Schrijven zij in hun bladen het verhaal
Van schemer zon en nacht en schaduwspel
En fonkels die de gouden sterren gieten.

Gij moet schrijven uit de stilte, uit
De fijne sfeer waarin is geen geluid,
En toch alles leeft in klank, in kleur,
In beeld, in aarz'ling, en in gebeur.

Gij moet schrijven uit der eeuwen sfeer,
Niets daarin is minder of iets meer;
Alle dingen zijn elkaar gelijk
In dit eindelooze vloeiend rijk.

Alles leeft er opgelost en stil,
Heft zich niet, heeft geen verlangenswil,
Ruischt maar enkel voor oneindigheid,
Heeft voor eigen klinking niet den tijd.

Als gij tot de brooze stilte spreekt,
Hoedt U dat gij niet haar wanden breekt,
Stilte schrikt gelijk een kostbaar glas,
Dat onachtzaam aangestooten was.

Wilt gij spreken, spreek dan voor U heen,
En uit stilte komen een na een
Klank en kleur en lijnen, en Uw oog
Ziet het onzichtbare dat bewoog.

Moge stilte tot Uw woorden zijn
Als om zwarte paarlen elpen schrijn;
Houde stilte Uwe stem omvat,
Zooals zomeravondsfeer het blad.

Gij moet schrijven uit het overal,
En u doopen in het woelig Al,
Tot gij opstaat, met wat u omgaf,
Druipende in kleuren van u af.

Uit te beven wete uwe hand,
Blauwe lichtjes, zooals aan het strand,
Waar de lucht ligt avondlijke grijs,
Kruipen uit het somber zeepaleis.

Stilte zij in U en het rumoer,
Nevelvlek en glans van paarlemoer.
Goud van boomen door de zon gemaakt,
Rimpeling van water aangeraakt.

Opgestegen uit een diepe koorts;
Smeulende gestoken in een toorts;
Vlam geworden die de lucht bewoog;
Lichtend sta uw vers en beve' omhoog.

De boomen houden intocht in mijn oogen,
Mijn hersens worden nu een wijd landschap,
Ik hoor de luchten kraken met een klap;
Ergens in mij, een iets heeft zich bewogen.

Iemand in mij, een vreemde, is gegaan, —
Was ik het zelve, — in verwonderd kijken;
Ik zag de boomen in mijn hersens staan;
Zij weken uit; ik kon ze niet bereiken.

Ik dook in mij en deed toch niets dan duiken
In u, oneindigheid, gespannen buiten mij,
Ik kon de geuren van de velden ruiken; —
Waren de velden in of buiten mij?

Ik wou den hemel tot mij binnenhalen, —
En open sloeg het denken van mijn ziel;
Het eerste wat ik zag bij ademhalen
Was het heelal dat in mijn oogen viel.

Alheerlijke die mij wilt ommevatten
Eeuwige vreugde die ligt uitgespreid
Ik kan in dezen schedel u bevatten
En meet met oogen uw oneindigheid.

MUZIEK

Niets dan muziek, — het sprakelooze vallen
Van de gouden sterren in de ruimte,
Het wenken van de groote wijde stilte,
Het kijken van de spoedige ruischwateren.

Muziek, — het vreemde schuren van de wolken,
Het ademen der zilte zilverzeeën,
Het strijken van een grooten zwarten vogel,
Het openbersten van den zonnekrater.

Van de nachtschaduwen het zacht bewegen
En de gesprekken van de schemerdalen,
Het openschuiven van de maan in wording,
Het toegenegen kijken van de boomen.

Muziek, — de mompeling der voorjaarsgronden,
Het stapelend opsteigeren der bergen,
De blink gesneden lijn der strakke vlakte,
En het onrustig worden van den hemel.

Muziek, — het diepe zuchten van de lente,
Het openwaaien van de berkenlanen,
Het stooten en aanvonkelen van lijnen,
Het morgenlicht dat valt als klank van glazen.

Muziek, — de rijpe weelde van den zomer,
De gouden bijen zoemen in de bosschen,
De roode dennen dragen paarse vlammen,
De ruimte hangt verzadigd van zonhette.

Muziek, — de droge klank der fijne takken,
Wanneer de luchten stijgen, hooger, hooger,
En al de sterrenbeelden afscheid nemen;
Te wachten ligt de bleek geworden wereld.

Muziek, muziek, alom het sprakelooze
Wonder dat ontstijgt aan de verschijningen,
Het al-omvattende, het grenzenlooze,
Het in elkander overgaan der dingen. —

Die U niet kennen, zijn gegaan voorbij
Het spel van uwe mijmerende handen,
Die zagen niet de schaduw over landen
Van uw gelaat, gelegd in mijmerij.

Die U niet kennen, hebben niet gehoord
In uwe stem het roepen der hartstochten,
Zij zagen niet, wanneer uw oogen zochten
Zich te belijden in een enkel woord.

Die U niet kennen, hoorden niet het spel
Der aarde met de wereldsterke zonne;
Van golven met den Oosterwindzang fel,
Omdat de ochtendwedloop was begonnen.

Die U niet kennen, voelden niet den nacht,
Den hooge nacht die aarzelloos en zeker,
De gouden sterren wegstort uit zijn beker,
Opdat zij vallen naar der aardevacht.

Die U niet kennen, weten niet waarom
De morgen steekt met gelige flambouwen,
De wolken aan; brandstapels in het blauwe,
Die flonkers druppen op de aardekom.

Die U niet kennen, weten niet den wind,
Waarom hij jaagt met opgestoken vanen,
En blinkend zwaard op wagenen gezwind
Over der aarde rondloopende lanen.

Die U niet kennen, weten stilte niet,
Het ruischend rijp worden van de gedachte,
Het openkomen van een blinkend lied,
Dat op de wording van uw glimlach wachtte.

Die U niet kennen, weten niet dat gij
Draagt op uw mond, den oorsprong aller vragen,
En in uw schoot de teekenen der dagen,
Waartoe de mensch op aard' geboren zij.

Die U niet kennen, weten niet dat gij
Kunt van uw lijf een liefdemaal bereiden;
Of lachende den valen dood inschrijden,
Opdat hij dien gij haat, verachtlijk zij.

Niets is er, dan waar gij zijt,
Liefde.
Niets is waar, dan uw waarheid,
Liefde.
Echt zijt gij, want saamgesteld
Zijt gij uit liefde.
En uw lichtend oog vertelt
Liefde.
Stil zijt gij en bleek en gaaf,
Geliefde.
Ik zag U niet, gij kelk en staaf
Van liefde.
En wankelde en viel U af,
O liefde,
Maar het woord, dat gij mij gaf,
Geliefde,
Hief mij tot U, en ik zag
Liefde.
Voortaan ga ik in een dag
Van liefde.

HET HUIS DER SCHOONHEID

Kom in het huis der schoonheid, moede zwerver, —
Haar muren zijn bestoven van geel kruid,
Haar schemerende ruimte is een werver,
Haar blauwe vensters zien op sprookjes uit.

Des ochtends als de oude boomen tellen
De uren van hun eindeloozen dag
En zien de zon die naar de zee gaat snellen,
De eeuwigheid, die haar te wachten lag, —

En in de nachten, als de vonkels springen
Der sterrencijfers om de maneplaat,
En door de wijde ruimte zucht het zingen
Der aarde die haar bronzen cirkels slaat, —

Tusschen de schaduw en het ongewisse,
Waarin nog niet geboren werd het licht,
— De schemering gaat langs de vaarten gissen,
De nieuwe kleur die op de velden ligt, —

Het huis der schoonheid is gebleven open
Sterren en zonnen loopen in en uit,
En schemering, de vale gast, komt doopen
Haar donkre haren in het geurend kruid.

In gindsche kamers staan gereid de boeken,
Waarin de dichter zijn verlangen schreef,
En marmerbeelden in portaal en hoeken
Zijn de visioenen die zijn hand uitdreef.

Van oude muzikanten ligt te zingen
De melodie op het vergeelde blad,
En aan de wanden leven schilderingen
Van schoonheid die de mensch vergeten had.

De schoonheid, niets dan schoonheid, oude zwerver, —
Haar muren zijn bestoven van geel kruid,
Haar schemerende kamer is een werver,
Haar blauwe vensters zien op sprookjes uit.

INHOUD.

		Bladz.
1	Ben ik de klank die door de luchten relt, ...	7
2	Ergens is het allergrootst geheim des levens ...	9
3	Alles is mooi, ...	12
4	Wij liepen in den klaren blauwen nacht: ...	14
5	De nacht heeft wonderlijk ontroerd ...	16
6	Er was een zoet geluid ontwaakt; ...	19
7	Hoor de stilte schrijden ...	24
8	Als de nacht daalt in mijn hoofd, ...	25
9	Gebed ...	26
10	Ik wil een zang zijn over uwe hoofden; ...	28
11	Gij zult dan niet meer zijn ...	30
12	Morgen wellicht, ...	32
13	Ik ben van alle zelfbegeerte vrij, ...	34
14	Als gij aan de minste mijner geeft ...	36
15	Ik wiide dit u voor uw leven geven ...	37
16	Het universum zingt, ...	39
17	De man met de spade ...	44
18	De Aarde ...	47
19	Mocht ik u niet meer kunnen zien, ...	52
20	Ik meende mij te vinden, ...	56
21	Zaligspreking ...	57

		Bladz.
22	Heb ik het komen van den nacht verstaan,...	58
23	Alles van u en niets van mij,...	60
24	Dit zal het einde zijn:	62
25	Ik heb dit lichaam wel bemind	63
26	Wanneer het zomer werd	64
27	De zon heeft mij gemaakt	66
28	Ik kan niet zwijgen, eerst moet ik uitzingen	67
29	Steeds baart ge mij, daar is geen dood-zijn meer,...	68
30	Een droomend kind dat met de sterren speelt,...	70
31	Zoudt gij dan bedoelen	71
32	Zoo lekker voor jezelven henen, schrijven,...	72
33	Nu weet ik wat in mij is denkende,...	74
34	In mij is het lichtende verblijden	76
35	De fijne luisterende boomen staan	79
36	De boomen wachten dat gij hen moogt zien	81
37	Gij moet schrijven uit de stilte,...	82
38	Gij moet schrijven uit het overal,...	84
39	De boomen houden intocht in mijn oogen	85
40	Muziek	86
41	Die u niet kennen	88
42	Niets is er, dan waar gij zijt,...	90
43	Het huis der schoonheid	91

499300090

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 14 15 13 05 002 8